

A TÁJÉKOZTATÁSI MUNKA SZERVEZÉSE, MÓDSZEREINEK FEJLESZTÉSE AZ ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONTBAN

Vajda Erik

Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

Olvasóink már két cikkből /1, 2/ megismerhették az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ /OMKDK/ tevékenységének két legnagyobb és "hagyományos" ágát: a szakkönyvtári és a szakirodalmi tájékoztatási munkát. E "bemutakozást" folytatjuk most a tájékoztatási munka fejlesztési és szervezési eredményeinek, problémáinak és jövőbeli feladatainak ismertetésével.

1. A FEJLESZTÉSI ÉS SZERVEZÉSI MUNKA HELYE AZ OMKDK TEVÉKENYSÉGÉBEN

A tájékoztatás
követelményei

Az OMKDK mint tájékoztatási szakintézmény és mint országos jellegű tudományos szakkönyvtár évtizedek óta egyre jelentősebb mértékben járul hozzá a népgazdaság információs rendszerének működéséhez. Ezt a jelen-

tős tevékenységet azonban nem szemlélhetjük sem időben, sem térben elszigetelten.

Sok kötetet töltenek meg azok a szakirodalmi közlemények, amelyek korunk információs problémáiról, vagy éppenséggel információs válságáról /v.ö. pl. 3/ szólnak. Elméletileg és gyakorlatilag egyaránt bizonyított, hogy a növekvő és differenciálódó információigények kielégítése az egyre áttekinthetlenebb, összetettebb és sokrétűbb információ-"készletből" nem lehetséges többé a régi módszerekkel. Emellett még azt sem állíthatjuk, hogy hazai tájékoztatási munkánk - módszerei tekintetében - elérné a világszínvonalat, vagy akár azt, hogy hazánkban az információs folyamat minden "szereplője" egyöntetűen a nálunk elért legmagasabb színvonalon töltené be hivatását.

Nyilvánvaló ezért, hogy a népgazdaság információs rendszerének említett területein központi szerepet játszó OMKDK-nak - az informá-

cióigények folyamatos kiszolgálása mellett - munkálkodnia kell a tájékoztatási tevékenység módszereinek és eszközeinek tökéletesítésén, a ma tájékoztatási munkája mellett ki kell alakítani a holnap, a jövő munkájának módszereit is, egyszóval fejlesztési tevékenységet kell ellátnia.

Feladataink azonban nemcsak időben terjednek túl a mai aktuális tevékenységen, hanem térben is meghaladják az OMKDK szűkebb körét. A népgazdaság információs rendszerének, és azon belül a műszaki-gazdasági szakirodalmi tájékoztatásnak több mint 1000 egysége van Magyarországon. E nagy kiterjedésű rendszer nem működhet gazdaságosan koordináció, a rendszer összehangolása nélkül.

A követelmények mindezekben a területeken dinamikusan növekednek. A fejlesztési munka változatlan üteme valójában visszaesést jelentene az információk, az információigények és a tudományos-műszaki fejlődés nyújtotta lehetőségek rohanó ütemű gyarapodásához képest. A koordinációs és - ettől elválaszthatatlanul - a szervezési - módszertani munkának egyre több egységre, egyre bonyolultabb rendszerre kell kiterjednie. Ilyen körülmények között e feladatok már nem láthatók el "mellékesen"; a könyvtári és dokumentációs munka "melléktermékeként". A fejlesztés és szervezés - csak úgy mint az iparban - önálló tevékenységi ággá vált.

Fokozatos
kialakulás

A fejlesztési és koordinációs - módszertani tevékenység nem új ága az OMKDK munkájának. Bizonyos szakkönyvtári módszertani munka - sőt bizonyos elméleti, fejlesztési munka is - szükségképpen már az OMKDK nagy hagyományokkal rendelkező elődjénél, a Technológiai Könyvtárnál is folyt. Az OMK, majd az OMKDK létrejöttével ez a módszertani munka fokozatosan áttért a szakirodalmi tájékoztatás /dokumentáció/ területére is és 1953-ban önálló szervezeti keretet is kapott a módszertani csoport, majd osztály szervezetében.

További módszertani munkát és - akkoriban irányító jelleggel elgondolt - koordinációs feladatot jelentett a könyvtári törvénnyel /4/ és végrehajtási utasításával /5/ kialakított műszaki-termelési könyvtári hálózat központjának feladatköre, amelynek részleteiről 1958-ban külön utasítás /6/ rendelkezett.

Ebben az időben már rendszeres formát öltött a módszertani instauráló tevékenység, az írásos módszertani publikációk /Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója, utóbb: Tudományos és Műszaki Tájékoztató; majd a Módszertani kiadványsorozat és a Módszertani körlevelek/ kiadása; folytatódott az oktatási, továbbképzési tevékenység és megindult a korszerű módszerek /pl. kézi lyukkártyatechnika/ terjesztése.

1963-ban az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság Elnöksége koncepciót fogadott el a szakirodalmi tájékoztatás rendszeréről és fejlesztéséről /7/. Az ebben rögzített feladatok és a műszaki-gazda-

sági tájékoztatás ügyének általános fejlődése fokozott követelményeket támasztott az OMKDK fejlesztési és szervezési tevékenységével szemben. E követelmények kielégítésére hozta létre 1965-ben az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság - az OMKDK vezetőinek javaslatára - a jelenleg is működő Fejlesztési és Hálózatszervezési Igazgatóságot.

**Szemléleti
változások**

Az ismertetett történeti fejlődés során, különösen pedig a legutóbbi időben, bizonyos szemléleti változások következtek be a fejlesztési és szervezési munka helyét, szerepét és jellegét illetően. Ezek a változások részben az információs gyakorlat és az informatika nemzetközi és hazai fejlődésének, részben pedig gazdaságirányítási rendszerünk reformjának következményei. Ezek a változások egyben meghatározzák a fejlesztési és szervezési munka jelenlegi fontosabb alapelveit:

a/ Miközben a korábbiaknál is határozottabban fordultunk munkánk fejlesztési /pl. gépesítési/ vonatkozásai felé, arra az álláspontra kellett helyezkednünk, hogy hazánk adottságai nem teszik lehetővé, de gazdaságossá sem az informatika széles területein végzendő jelentős önálló kutatásokat. Sokkal fontosabbnak tartjuk a külföldi eredmények adaptációját a magyar viszonyokra, a gyakorlatba való átültetésüket, a kidolgozott módszerek elterjesztését és - az e célokat szolgáló elméleti és kísérleti munka során - saját tapasztalatainkkal való elmélyítését, gazdagítását.

b/ A szakmai, különösen pedig a műszaki-gazdasági tájékoztatás fejlődése kapcsán világossá vált, hogy fejlesztési és szervezési feladataink kinőtték a műszaki könyvtárügy kereteit. A műszaki könyvtárak a műszaki-gazdasági tájékoztatási rendszer részegységei, a velük kapcsolatos fejlesztési és szervezési feladat is csupán része lehet fejlesztési és szervezési munkánknak.

c/ A gazdaságirányítás reformja keretében a Kormány Gazdasági Bizottsága határozatot hozott és irányelveket fogadott el a népgazdaság szakmai információs rendszerének kialakításáról és továbbfejlesztéséről /8/. Ezeknek az irányelveknek megfelelően a gazdálkodó és irányító, vagy éppenséggel tudományos intézmények megnövekedett önállóságu vezetői maruk felelősek informáltságukért. A szakmai tájékoztatási tevékenység koordinációja ennek megfelelően elveszti irányítási jellegű funkciójának többségét. Ehelyett nagymértékben ki kell fejlesztenie az informatív, a kölcsönös együttműködésen és annak megszervezésén alapuló, valamint szakmai-módszertani jellegű, újszerű koordinációt.

d/ Megváltoztak a fejlesztési-szervezési munka egyes ágainak finanszírozási elvei is. Korábban a költségvetési eszközökből történő fenntartás egyfelől biztosította a tevékenység feltételeit, másrészről azonban szinte kizárta, de legalábbis megmerevítette a fejlesztési és szervezési munka kereteinek bővítését, fejlesztését. Ma

a költségvetési fenntartás e területen lényegében a koordinációs és módszertani munkára szorítkozik. A fejlesztési munkát fejlesztési szerződések keretében kapott megbízások, vagy az intézmény saját rezsije terhére, vagy éppenséggel egyedi megrendelések alapján végezzük. A "piacon" értékesítjük módszertani jellegű publikációink java részét is, és megrendelésre, megbízásra végzünk a módszertani instruíráson túlmenő szervező tevékenységet. Bevételeket kell tehát biztosítanunk, de ezekből gazdálkodhatunk is, függetlenül attól, hogy sajátos területünkön ezek az elvek és a jelenlegi gyakorlati intézkedések maradéktalanul helyesek-e.

e/ Tevékenységünk szükségszerűen szorosabb kapcsolatba került a szakmai információs rendszer szűkebb területünkön kívül álló kérdéseivel /piaci információ/, módszereivel és szerveivel, sőt az egyéb /pl. számviteli, statisztikai/ információs területekkel. Felkészültségünket ezért ilyen irányban is bővítenünk kellett és kell.

2. A FEJLESZTÉSI MUNKA HELYZETE

Korábban igen korlátozott lehetőségeink és erőforrásaink természetesen abba az irányba terelték a fejlesztést, amely a legközelebb áll a gyakorlati igényekhez. Ez is oka annak, hogy mai fejlesztési tevékenységünk két fő területe a tájékoztatás gépesítése és az osztályozás, közelebbről első sorban az Egyetemes Tizedes Osztályozás /ETO/ területén végzett munka.

A tájékoztatás gépesítése

Ugy véljük, ebben a keretben nincs szükség arra, hogy a tájékoztatási folyamatok gépesítésének és automatizálásának fontosságát hangsúlyozzuk. Az OMKDK-ban folyó gépesítési munka céljai szerint a következő négy területen kell előrehaladnunk:

szöveges információk gépi feldolgozása folyamatos tájékoztatásra és információkeresésre szolgáló információs szolgáltatások és kiadványok céljaira /gépi feldolgozású indexek, katalógusok, adattárak stb./;

központi, gépi információkereső rendszerek létrehozása és üzemeltetése;

könyvtári és tájékoztatási belső munkafolyamatok céljára szolgáló gépi feldolgozási eljárások kidolgozása; /katalogizálás stb./

információs és könyvtári ügyvitel gépesítése /beszerzési, kölcsönzési nyilvántartások, segédmunkálatokkal és gazdasági műveletekkel kapcsolatos nyilvántartások stb./.

A gépesítés említett irányai természetesen feltételezik a gépesítendő folyamatok szakmai, intellektuális elemzését, a szükséges "szellemi segédeszközök" /pl. információs tezauszok és egyéb osztályozási, indexelési eszközök/ létrehozását, a felhasználók tájékoztatói igényeinek és szokásainak megfelelő szolgáltatási formák kialakítását stb. Kapcsolódnak emellett a gépesítési feladatok a gépesítés más ágaival /reprográfia, audio-vizuális technika, fizikai munkafolyamatok gépesítése/ is.

Az említett kapcsolódó feladatok szintén a fejlesztési munka területei. Ez irányú tevékenységünk viszonylag rövid "történelme" és a gépesítés elválaszthatatlan kapcsolata e munkaterületekkel érthetővé teszi, hogy mind ez ideig elsősorban a tájékoztatás gépesítése keretében foglalkoztunk e kapcsolódó feladatok egy részének megoldásával is.

Korszerű géppark

A gépesítési elgondolások évekig nem voltak realizálhatók megfelelő gépek hiányában. Ebben az időben e területen végzett fejlesztési munkánk lényegében a kézi lyukkártyatechnika, utóbb - korlátozottan - a gépi lyukkártyatechnika alkalmazhatóságának vizsgálatára és egyes tervezetek kidolgozására szorítkozott.

A tájékoztatás gépesítésének ma is, világszerte problémája, hogy tájékoztatási célgépek nem, vagy igen kis számban és igen költségesen állnak rendelkezésre. Ugyanakkor azonban az általános rendeltetésű elektronikus adatfeldolgozó berendezések és - elsősorban ezek perifériális berendezéseiként - a lyukkártya- és lyukszalagtechnika eszközei számos tájékoztatásgepesítési feladat megoldását teszik lehetővé. Ezért indulhattak gépesítési munkáink ugrásszerű fejlődésnek, amikor lehetőségünk nyílt lyukszalagos író- és szerzőautomaták, valamint egy lyukkártyás-lyukszalagos szövegellátó automata-gépegység beszerzésére. Jelenlegi gépparkunk a következő egységekből áll:

- 3 db /különböző mértékben kifejlesztett, segédberendezésekkel ellátott/ SUPERTYPER 8500 típusu lyukszalagos szervező-automata;
- 1 db OPTIMA 528 típusu lyukszalagos szervező-automata;
- 1 db IBM 870 típusu, lyukkártyák és lyukszalagok lyukasztására, kártya-szalag és szalag-kártya konvertálásra, lyukkártyákból és lyukszalagokból szövegek automatikus írására szolgáló gépegység;
- 1 db SOEMTRON 432 lyukkártya-rendezőgép;
- 1 db SZAM PR 80-2 lyukkártya-másológép.

E géppark - önmagában is, bármunkában igénybevett elektronikus adatfeldolgozó berendezésekhez kapcsolódva pedig különösen - már a

használata óta eltelt viszonylag rövid idő alatt /az első gépet 1968 elején helyeztük üzembe/ jelentős terjedelmű és bonyolultságu kísérletek, sőt üzemszerű gépi munkák elvégzését tette lehetővé.

Ugyanakkor kétségtelen, hogy - bár a gépparkunkban rejlő összes lehetőségeket még nem használtuk ki - továbbfejlesztése során már minőségi változásokat kell előirányoznunk a növekvő feladatok gazdaságos ellátása érdekében. Ezekről még szólnunk.

Eddigi eredmények

Az említett munkaterületeken, illetve az ismertetett gépparkkal eddig a következő kísérleti, illetve a gyakorlati munkában rendszeresen hasznosított eredményeket értük el:

a/ Eljárást dolgoztunk ki különböző szakirodalmi dokumentumokról információt nyújtó magyar nyelvű tájékoztató kiadványok és szolgáltatások gépi előállítására, különböző, főként permutált gépi indexek formájában. Kísérleti munkák keretében KWIC és KWOC típusú indexek, valamint speciális típusú permutált indexek, így "szólánc-indexek", kötött mezőjű /"oszlop"/ deszkriptor indexek készültek folyóiratcikkekről, könyvekről, tanulmányokról, kongresszusi kiadványokról stb.

b/ A kísérleti eredmények alapján Gyorsindex elnevezésű periodikus szolgáltatás-sorozatot indítottunk. Ennek keretében eddig két szakterület /az építéstervezés, illetve a korróziós kérdések/ szakirodalmának széleskörűen válogatott anyagát adjuk közre magyar nyelven, KWIC-index formájában. Indexeink a releváns szavak pozitív kijelölésével, az általános gyakorlattól eltérően nem címeiből, hanem a mindenkorli dokumentum lényeges tartalmát kifejező, indikatív ún. micimekből készülnek, és az eddigi visszhang szerint igen sikeresnek bizonyulnak.

c/ Eljárást dolgoztunk ki és alkalmazunk folyamatosan könyvtári kódkatalógusok lyukkártyagépekkel, lyukszalagírógépekkel történő szerkesztésére és kumulálására. Az eljárás alkalmas szerzői betűrendes, ETO szerinti szakkatalógusok és tárgyszavas mutatóval ellátott katalógusok készítésére.

d/ A kódkatalógusok készítése során szerzett tapasztalatokra alapozott eljárások lehetővé teszik különböző szakirodalmi tájékoztató és könyvtári jegyzékek lyukszalagtechnikával való előállítását. Az említett eljárások lényege egyetlen gépi szöveghordozóról különféle jegyzékek, katalóguscédulák stb. automatikus előállítása.

e/ Megkezdjük tájékoztatói célokra szolgáló, magyar nyelvű általános műszaki tezaurusz összeállítását, az amerikai Thesaurus of Engineering Terms /9/ szókészletére alapozva. E munka befejezés előtt áll. Egyidejűleg további tezaurusz-munkálatok előkészítésére tanulmányokat készítettünk az információs tezauruszok jelenlegi összetételéről, adottságairól /10/, illetve készítésük metodikájáról /11/.

f/ A kézi lyukkártyatechnika hazai elterjesztése érdekében igen előnyös tulajdonságokkal rendelkező magyar fénlyukkártyát terveztünk és azt - mint még megemlítjük - folyamatosan gyártjuk és forgalomba hozzuk; alkalmazását szervezési tevékenységgel elősegítjük.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

00	01	02	03	04	05	06	07	08	09
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49

Jelenleg az említett irányban végzett kísérleti és üzemszerű munkák továbbfejlesztése folyik, többek között teljesen automatikusan /az irreleváns szavak gépi kiválasztásával/ készülő, KWIC-típusú permutált indexek előállítása, kutatási jelentések bibliográfiai adatairól teljes tájékoztatást nyújtó komplex feldolgozás, az ETO magyar nyelvű teljes kiadásához szükséges tárgymutató gépi előkészítése stb. területén. Terveinkben szerepel többek között - gépparkunk fejlesztési lehetőségeitől és tezaurusz-munkáink, valamint az egyéb intellektuális előkészületek haladásától függően - információkeresé-

si kísérletek végzése, mágnesszalagon importált, illetve hazai feldolgozású szakirodalmi adatokból /noha e munkák még igen sok előkészítést és mind szellemi, mind műszaki előfeltételeket igényelnek/, továbbá a könyvtári - tájékoztatási üggyviteli munkák fokozott gépesítése is.

Egyetemes Tizedes
Osztályozás

rányuló nemzetközi együttműködésben való részvételre szorítkoznak. E munka a FID /Fédération Internationale de Documentation = Nemzetközi Dokumentációs Szövetség/ Magyar Nemzeti Bizottságának /melynek titkársági teendőit az OMKDK látja el/ védnöksége alatt folyik, szoros együttműködésben az Országos Osztályozási Bizottsággal /OOB/ és a Magyar Szabványügyi Hivattal.

Az OMKDK-ban működő szerkesztőség közreműködésével adta ki /magyar szabványként/ a Magyar Szabványügyi Hivatal az e célra alakult szerkesztő bizottság szerkesztésében és a FID/CCC jóváhagyásával az ETO magyar nyelvű, hivatalos, rövidített kiadását /12/.

MAGYAR SZABVÁNYÜGYI HIVATAL

OMKDK-001.11

MSZ 10530-00
(FID Publ. No. 200)

EGYETEMES
TIZEDES OSZTÁLYOZÁS

TELJES KIADÁS

00 Mérnöki tudományok. Technika általánosan
020 Anyaggyártás. Anyagumanyagok. Értékek. Energiagazdálkodás

KÖZGAZDASÁGI ÉS JOGI KÖNYVTÁR
BUDAPEST, 1968

Hasonló szervezetben folyik az ETO magyar nyelvű teljes kiadásának /ez a világon a 12. nemzetközi hivatalos kiadás/ munkálatai. A teljes kiadás táblázatai is magyar szabványként jelennek meg; eddig 13 füzet látott napvilágot. Közreadása előreláthatólag 1971-ben fejeződik be.

A táblázatok kiadásához csatlakozó hatalmas feladat az ETO tárgymutatójának, indexének elkészítése. A gépesítésről szólva már említettük ez irányú kísérleteinket. Remélhető, hogy ezek alapján lehetőségünk lesz korszerű, gépi eszközökkel készülő, tartalmilag is az eddigieknél hasonlíthatatlanul gazdagabb, jobb felhasználási lehetőségeket biztosító index készítésére.

Nemzetközileg is egyedülálló feladatokra vállalkoztunk, amikor 1967-ben megkezdtük a Kiegészítések és módosítások az ETO-hoz c. periodikus kiadvány közreadását.

Az ETO változásait, módosításait közreadó hivatalos FID kiadvány, az Extensions and corrections to the UDC magyar nyelvű változata lehetőséget nyújt a tájékoztatási intézményeknek és könyvtáraknak e hazánkban alapvető jelentőségű osztályozási rendszer táblázatainak folyamatos "karbantartására", e változások átvezetésére. Ez a Szovjetunióban megjelenő orosz nyelvű változat mellett az egyetlen, nemzeti nyelven megjelenő Extensions... az egész világon!

A fentiekben túlmenően szakértőink rendszeresen véleményezik az ETO egyes osztályainak táblázataival kapcsolatban tett revíziós javaslatokat, mind a FID szakbizottságai részére, mind a szocialista országokkal való együttműködés keretében.

Egyéb fejlesztési
tevékenység

Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy az említett munkaterületek nem meritik ki mindazokat a feladatokat, amelyek a fejlesztési munka fogalomkörébe tartoznak.

Jóllehet terveink között szerepel e tevékenységi águnk kiszélesítése /amint arról még szó lesz/, meg kell állapítanunk, hogy e tekintetben bizonyos lemaradással küzdünk.

A gépesítési eredmények, a gépesítési keretekben folytatott egyéb fejlesztési munka /pl. tezausz-készítés/ és az ETO-munkálatok mellett tulajdonképpen néhány területen kívül alig tettünk többet, mint az elért külföldi eredmények passzív tanulmányozását. Ilyen terület a tájékoztatásügy terminológiája, amivel kapcsolatos munkálatainkat a szocialista országok együttműködése keretében folytatjuk a 8 nyelvű terminológiai szótár /13/ első kiadása kapcsán és második kiadásának előkészítésével; az információ elméletével, szervezetével, felhasználói-felhasználási problémáival, valamint más kérdésekkel kapcsolatban készített hozzászólások, tanulmányok stb. A fejlesztési munkának ezek a területei már igen szorosan kapcsolódnak egyes koordinációs és módszertani feladatokhoz, ezért bizonyos ilyen értelmű tevékenységről még a továbbiakban is szót ejtünk.

Az elméleti - fejlesztési munka gépesítésen kívüli területeinek ez a viszonylagos elmaradottsága részben szükségszerű. Abból következik, hogy - mint említettük - elsődlegesen a mielőbbi gyakorlati eredményeket hozó fejlesztési tevékenységre orientálódtunk. Ugyanakkor kétségtelenül bizonyos torzulást is jelent a munkáknak ez az egyoldalúsága, mivel a gépesítési és más gyakorlati fejlesztési munkák eredményességének, különösképpen pedig az elért eredmények hasznosításának feltétele a fejlesztési tevékenység más irányu ellátása is. Bár bizonyos, hogy például a felhasználó-szociológia, vagy akár a magyar dokumentációs nyelvészet területén végzendő fejlesztés kisebb lehetőséget nyújt az adaptáció már említett módszerére, mégis fokoznunk kell az ehhez hasonló irányokban végzett munkánkat.

Sajátos szükségletet támaszt a fejlesztési munkák kiterjesztésével szemben a különböző szakágazati és ágazati szervek gyakorlati igénye is, amikor pl. különböző tezauszok, deszkriptor-szótárak szer-

kesztése, vagy információs rendszerek szervezése jelentkezik az ÖMKDK-val szemben követelményként, sőt "fizetőképes keresletként". Ezek a megrendelések, megbízások nem nélkülözhetik az elvállalt feladatok elméleti vizsgálatát, fejlesztési alapvetését sem.

Az információ dokumentációja

Fejlesztési munkánk nem lenne eredményesen ellátható, de más tájékoztatási intézményeknek sem nyújtanánk kellő támogatást saját fejlesztési tevékenységükhöz, ha nem gondolnánk saját szakterületünk - az informatika - szakirodalmi és egyéb forrásainak feldolgozására, hozzáférhetőségére. Ezért fejlesztési tevékenységünk keretében - a Tudományos és Műszaki Tájékoztatás figyelőszolgálatának rovatában adott folyamatos referáló tájékoztatáson túlmenően - információtárat szerveztünk és tartunk fenn.

Az információtár két fő részre oszlik: az egyik a fénylyukkártyás feldolgozással nyilvántartott prospektustár, a tájékoztatási és könyvtári munkához használható berendezésekről, eszközökről, anyagokról és eljárásokról. A másik az informatika és a szakkönyvtárügy területén megjelenő folyóiratcikkek, kutatási jelentések, könyvek, utijelentések, fordítások és egyéb publikált és nem publikált szakirodalom szintén tárgyszavas, fénylyukkártyás feldolgozású kártyákja, illetve gyűjteménye. A nyilvántartott anyag eredeti közleményekből, másolatokból, fordításokból, illetve a primer közleményekre utaló referátumokból vagy bibliográfiai kártyákból áll.

3. KOORDINÁCIÓS, MÓDSZERTANI ÉS SZERVEZÉSI MUNKA

Már megemlékeztünk arról a szemléleti változásról, ami a gazdaságirányítás új rendszerének szükségszerű - mégpedig hasznos, számos korábbi bürokratikus vonást kiküszöbölő - következménye a koordináció, a módszertani munka területén. Felmerülhet /és egyesekben fel is merült már/, hogy miért van egyáltalán szükség koordinációra a műszaki-gazdasági, szakirodalmi vagy éppenséggel a szakmai információs rendszerben?

A koordináció szükségessége

Abból az alapelvből, hogy a gazdálkodó /és egyéb/ intézmények vezetői felelősek saját tájékozottságukért, szükségképpen következik, hogy nemcsak más szervektől vesznek igénybe tetszésük szerinti információs szolgáltatásokat, hanem saját intézményük helyi információs rendszerét is belátásuk szerint szervezik meg. Hasonlóképpen nagyfokú önállósággal rendelkeznek a tájékoztatási szakintézmények is, amelyek működésének irányát elsődlegesen gazdaságossági követelmények, tehát a megrende-

lő intézmények /akár vevők, akár főhatóságok/ szándékai, szakmai előírásai, illetve igényei szabják meg. Ehhez hozzájárulhat még az ágazati irányítást gyakorló főhatóság irányító szerepe. Milyen területe lehet hát az országos központi koordinációnak, amelynek centrumaként - a Gazdasági Bizottság által elfogadott, már említett Irányelvek szerint - a műszaki-gazdasági szakirodalmi tájékoztatás területén az CMKDK-t célszerű kijelölni, oly módon, hogy az e centrum által összekapcsolt intézmények maguk valósítják meg a koordinációt.

A koordinációt szükségessé tevő első területként kell említeni a tájékoztatást a tájékoztatásról, vagyis annak az információáramlásnak biztosítását, amelynek révén az információ-igénylők megtudhatják, hogy információk szükségleteiket milyen módon, milyen intézmények szolgáltatásainak igénybevételével elégíthetik ki. Ilyen információkat az ágazati kereteken túlterjedő ismeretágakban és ágazatközi tekintetben csak országosan lehet biztosítani.

A koordináció második lényeges indoka a tájékoztatás fehér foltjainak feltárása és kiküszöbölése. Még az előbb említett tájékoztatás jó megszervezése esetén sem feltétlenül biztosítható a jelentkező információigények kielégítése olyan területen, ahol még nincs megfelelő ellátás. A koordináció keretében lehet megkeresni azokat az információ-szolgáltatásra képes szerveket és azokat a közgazdasági emelőket, finanszírozási forrásokat, amelyek lehetővé teszik az információ "hiánycikkek" kiküszöbölését.

Országunk méreteit és adottságait figyelembe véve, nem képzelhető el, hogy az információs munka - előzőekben részletesebben említett - fejlesztése, minden egyes információt szolgáltató szervnél önállóan mehet végbe. Ez egyaránt vonatkozik az adaptációs jellegű kutatásokra és bizonyos - központi, állami eszközökből fedezhető - beruházásokra. Lényegében ugyanez érvényes olyan információs jellegű feladatok finanszírozására is, amelyek tulmennek az ágazati hatáskörön és amelyekre különböző okokból nem terjedhet ki az információs tevékenység önfenntartásának, árukapcsolatok útján való pénzügyi ellátásának elve. Az itt szükséges tevékenység, illetve az ezekhez szükséges eszközök elosztása tekintetében ismét nem nélkülözhető a megfelelő országos koordináció.

Végül, de nem utolsón sorban a koordinációt szükségessé tevő fontos szempont a nemzetközi együttműködés szükségessége. Meghaladja az egyes tájékoztatási szervek erőit, de zavarokat is okozna, ha a nemzetközi együttműködés - különösen a szocialista országok tájékoztatási intézményeivel, de nemzetközi vagy tőkés államokban működő szervezetekkel is - összehangolatlanul, tervszerűtlenül folyna. Ugyanez vonatkozik a nemzetközi együttműködés során gyűjtött tapasztalatok, eredmények elterjesztésére, hasznosítására is. Szükség van tehát a nemzetközi kapcsolatok összehangolására, legalábbis informatív jelleggel.

A koordináció szükségessége tehát aligha vitatható. Fontosságára utalnak egyébként a szocialista országok tapasztalatai és jelenlegi gyakorlata is, de emellett a fejlett tőkés országokban - ahol az információs szervek jelentős része önálló gazdasági vállalkozás -

szintén törekvések mutatkoznak a felhasznált eszközök kooperáció, sőt koordináció útján lehetségessé váló jobb hasznosítására.

Nem vitatható, hogy a koordináció kérdésében hazánkban még alapvető problémák várnak rendezésre. E kérdés jogilag szinte egyáltalán nem rendezett, de az esetleges jogi rendezéshez is bizonyos problémákat kell áthidalni. Az OMKDK - mint koordinációs centrum - esetében például ilyen probléma az, hogy olyan kérdésekben is koordinációs szerepet kell ellátnia, amelyekben ő maga, pontosabban egyes részlegei érdekeltek; szintén a koordináció tárgyai. A munkának azonban a ma még vitás és rendezetlen kérdések megoldásáig is folytania kell.

Koordináció és
módszertani munka

A közelmúltban megnyilvánult egyes ellentétes nézetekkel szemben, ma már bizonyítottan tekinthető, hogy a régi értelemben vett módszertani irányítás megszünte nem jelenti azt, hogy a tájékoztatói /információs/ módszertani tevékenység - ideértve a műszaki könyvtári módszertani munkát is - feleslegessé vált volna.

A gazdaságirányítás új rendszerének bevezetése óta szerzett tapasztalatok két irányban is élesen rámutatnak e módszertani tevékenység szükségességére.

Az egyik ilyen bizonyíték az a gyakorlati fejlődés, amire a megnövekedett és átalakult jellegű információs igények vállalatainknál és intézeteinknél vezettek. Alig-alig van olyan vállalat, intézet, sőt államigazgatási szerv, amely ne tett volna lépéseket információs rendszerének átszervezésére, megszervezésére. Miközben e munkálatok folytak vagy folynak, egyre gyakrabban hangzik el az az igény, hogy álljanak rendelkezésre olyan módszertani segédletek, olyan tanácsadás, amely eligazít a szakmai információs rendszerek sajátos kérdéseiben.

A másik feltűnő jelenség az, hogy az említett fejlődés során igen sok olyan vállalatnál vagy intézetnél, ahol a szakmai információs rendszer megszervezésében kizárólag saját elgondolásaikra támaszkodtak, gyakran használnak általában is elmaradott módszereket, különösképpen pedig olyan módszereket, amelyek helyi alkalmazása nem célravezető. Mások fantasztikus elképzeléseket vázolnak fel; "ját-szi könnyedséggel" megoldhatónak vélik a szakmai információs rendszer megszervezését; gépi vagy éppen automatikus módszerekkel.

Bizonyos, hogy - rövidebb-hosszabb idő után - korszerűbb módszerekre térnek majd át ott is, ahol jelenleg sok felesleges munkával és ugyanakkor lényeges információs feladatok kapacitáshiány miatti elhanyagolásával találkozhatunk. Hasonlóképpen "helyükre kerülnek" azok az elképzelések is, amelyek kellő információs-szakmai felkészültség nélkül törekszenek magas fokon automatizált helyi szakmai információs rendszerek megszervezésére; szükségképpen nem haladva túl a papírra vetett hangzatos elképzelések kereteit.

Az a fejlődés azonban, amíg a helyi szakmai információs rendszerek eljutnak a hatékony és reális módszerek alkalmazásáig, időbe és pénzbe kerül. Megfelelő ismeretekkel azonban a "tévutak" többé-kevésbé elkerülhetők; az információs "iskolapénz" kisebb lesz. A módszertani instruáló, tanácsadó, elméleti és gyakorlati eredményeket terjesztő tevékenység ebben nyújthat segítséget és így népgazdaságilag is elválaszthatatlan a koordinációtól.

A koordináció területei

Jelenlegi - számos nehézséggel küzdő - koordinációs tevékenységünk igen sok területen folyik. E területekről különböző egyedi feladatok kapcsán is szó lesz /például az oktatási tevékenység keretében kell érintenünk az oktatási, továbbképzési feladatok koordinációját/. Szinte minden munkaterületünknek van koordinációs vonatkozása, köztük a már említett fejlesztési munkaterületeknek is. Mégis elkülönítve kell megemlíteni néhány sajátos területet:

A koordináció egyik lényeges feladata /mint azt indokai között már említettük/ a szakmai információról szóló tájékozódás és tájékoztatás. Ennek keretében részben megfelelő beszámoló rendszerrel kell adatokat begyűjteni, részben célzott, reprezentatív felvételekkel, valamint a folyamatos munka során begyűjtött adatokkal kell rendelkezünk. Szervesen egészíti ki e tevékenységet a begyűjtött adatok rendszerezése, általánosítása és közzététele. Jelenleg az információs tevékenységnek szervezett beszámoló rendszere még nincs, a vonatkozó elgondolások azonban elkészültek. Működik - jóllehet információk célokra nem mindenben megfelelő módon - a tudományos és szakkönyvtárak beszámoló rendszere, és mód van bizonyos kérdőíves, körkérdéses információszerzésre is, amit még kiegészít az információ kiadványok és szolgáltatások begyűjtése és feldolgozása, a helyszíni tapasztalatszerzés stb. Mindezen eljárások felhasználásával az előttünk álló időszakban közzétételre kerül az első olyan szakmai információk kézikönyv, amely a szakmai információ egész körére kiterjed; előreláthatólag Tájékoztató a szakmai tájékoztatásról címmel.

A koordinációnak természetesen nem egyetlen szerve a szakmai tájékoztatás rendszerén belül - saját szakterületén sem - az OMKDK. A GB említett Irányelvei értelmében a koordinációt magukra a tájékoztatási szervekre kell bízni úgy, hogy annak centrumaiként működjenek egyes intézmények. A koordinációs tevékenység keretében az OMKDK kapcsolatot tart fenn mindenekelőtt a szakmai tájékoztatás két másik centrumával, a piaci tájékoztatás koordinációs centrumaival: az Országos Piacutató Intézettel, valamint a Konjunktúra és Piacutató Intézettel. Hasonlóképpen kapcsolatot tartunk fenn és konzultálunk a főprofilu tájékoztatási szakintézmények vezetőivel, illetve - munkakapcsolatok formájában - illetékes munkatársaival. Munkánk e területének továbbfejlesztéséhez azonban elengedhetetlen a koordináció szervezetének szabályozása.

A szakmai információs rendszer szervezete még korántsem nevezhető kialakultnak, megszilárdultnak. Számos kérdésben kell a megfelelő

irányító szervezeteknek döntéseket hozniuk a népgazdaság szakmai információs rendszerének fejlesztéséről, működési feltételeiről. Koordinációs munkánk fontos része, hogy - más tájékoztatási intézményekkel együttműködve - szakvéleményezői, szakértői tevékenységet lássunk el javaslatok, tanulmányok, tervezetek, koncepciók kidolgozásával, illetve véleményezésével, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság, a szakmai információs rendszer fejlesztésére létrehozott Konzultatív Bizottság és más illetékes szervek részére.

Szintén fontos - és szintén nem mindenben kialakult - koordinációs terület a tájékoztatásügy nemzetközi kapcsolatainak koordinációja. Ennek bővebb ismertetésére ebben a keretben nincs lehetőség. Az OMKDK már jelenleg is számos vonatkozásban vesz részt e feladat végrehajtásában.

A koordináció sajátos formája a szabványosításban való közreműködés. Az OMKDK mint testület, illetve munkatársai útján is részt vesz a dokumentáció és a könyvtárügy országos szabványosításában, sőt ezen túlmenően a nemzetközi szabványosítási együttműködésben. Rendszeresen véleményezzük az ISO /International Standardization Organization = Nemzetközi Szabványosítási Szervezet/ dokumentációs és könyvtári szabványajánlásainak tervezeteit; részt veszünk a vonatkozó magyar szabványok előkészítő, illetve revíziós bizottságaiban, sőt kezdeményezzük magyar szabványok, vagy a szabványokat pótló szabályzatok megszerkesztését és kiadását, mindazon munkamódszerek és eljárások egységesítése érdekében, ahol ez az egység gazdaságosabbá, eredményesebbé teheti a tájékoztatási és szakkönyvtári munkát.

A koordináció sajátos területe a műszaki-termelési könyvtári hálózat. A könyvtárak hálózati rendszerét létrehozó jogszabályok, amelyek egyben a hálózati munka tartalmát is megszabták, még a gazdaságirányítási reform előtt jöttek létre. Ezért, valamint egyéb problémáik, ellentmondásaik következtében kétségtelenül átdolgozásra szorulnak, amely átdolgozás előkészületei meg is indultak. Mindennek ellenére a műszaki-termelési könyvtári hálózat a szakmai információs rendszer igen jelentős része, amelynek koordinálása, módszertani ellátása - ha megváltozott módszerekkel is - továbbra is az OMKDK lényeges feladata. A műszaki-termelési könyvtári hálózaton belüli koordinációs és módszertani funkciók azonban nem választhatók el a szakmai információs rendszerben betöltött koordinációs, módszertani és szervezési funkcióktól.

Írásbeli módszertani munka;
publikációk

Az igen sokrétű módszertani tevékenységen belül igen jelentős helyet foglal el a módszertani munka írásbeli formája: a publikációs tevékenység.

A fejlesztési és szervezési munkánk keretei között folytatott publikációs tevékenység szinvonala és módszerei igen különbözőek. Kiadványaink és szolgáltatásaink egy része tisztán módszertani célokat követ, más része egyben tudományos célok szolgálatában is áll.

Széles körű módszertani szolgáltatásunk a Módszertani körlevelek kiadása, általában évenként 12 alkalommal. A Módszertani körlevelek többnyire nem új kutatási, fejlesztési vagy akár elméleti eredményekről számolnak be, hanem gyakorlati módszereket, munkafolyamatokat, eljárásokat írnak le, illetve a tájékoztatási, szakkönyvtári

egységek szempontjából lényeges intézményekkel ismertetik meg a felhasználókat. Körleveleink színvonalának fokozatos emelésére törekszünk, amelynek azonban bizonyos mértékig gátat szab maguknak a helyi információs egységeknek heterogén szakmai színvonala és az a követelmény, hogy e módszertani körlevelekkel a viszonylag fejlettebb egységeknek is hasznos, gyakorlati útmutatást kell adnunk.

A módszertani munka magasabb szintjén nyújtanak írásos segítséget az OMKDK Módszertani kiadványok sorozatának kötetei. E kötetek tartalmában is észlelhető az a szemléleti változás, amely munkánkat az utóbbi években jellemezte. Változatlanul igyekszünk e kiadványainkat gyakorlat-közelségben

tartani, anélkül azonban, hogy ez szakmai igénytelenséget jelentene. Ugyanakkor itt is határozottan a szakmai tájékoztatás szélesebb területei felé fordultunk. Egyes ilyen kötetek igen sikeresnek bizonyultak, mint például a korszerű mikrofilmtéchnikát /14/, a kézi lyukkartyatechnikát /15/ ismertető kötetek.

Egyéb információs tárgykörű publikációink már nem kizárólag módszertani célokat követnek, illetve e célokat magasabb szinten, az önálló tudományos publikációk szintjén igyekeznek szolgálni. Egyértelműen ilyen elvek vezérik a tudományos tájékoztatás elmélete és gyakorlata című sorozatunk kiadását, amelynek keretében gyakor-

lati jelentőségű, de magas színvonalú tudományos publikációknak a-dunk helyet, részben magyar szerzők tollából, részben külföldi ered-mények ismertetésének formájában. E sorozat keretében jelent meg például, illetve jelenik meg a közeljövőben a teauruszok problémá-jának feldolgozását tartalmazó, a korábbiakban már említett két ta-nulmány /10, 11/.

Szintén részben módszertani, részben tudományos-publikációs cé-lok szolgálatában áll e folyóirat, a Tudományos és Műszaki Tájékoztatás is. Olvasókörének erős tagolt-sága miatt nem könnyű kialakítani e folyóirat olyan profilját, amely minden olvasónak megfelelő tájé-koztatást nyújt. Ennek ellenére törekszünk arra, hogy a folyóirat cikkanyaga, h iranyaga, referátu-mai és más tájékoztató közlemé-nyei magas színvonalú és gyakor-latilag hasznosítható ismereteket nyújtsanak a szakmai tájékoztatás minél több hazai művelőjének. A folyóirat erejét, erényeit tulaj-donképpen ugyanazok a tényezők jelentik, amelyek egyben problé-máit is okozzák: az, hogy témakö-re a szakmai tájékoztatás egészé-re terjed ki, külföldi és belföl-di tapasztalatok ismertetésére egyaránt törekszük, egyidejűleg lát el tudományos és módszertani funkcióit, valamint, hogy - bár elsődleges "címzettjei" a tájé-koztatás művelői - bizonyos mér-tékig az információk felhasználói-hoz is kell szólnia.

Az említett publikációkon túlmenően esetenként más módszertani jellegű kiadványaink is megjelennek, azonban a felsoroltakhoz képest kisebb számban.

Egyéb módszertani tevékenység

latokon túlmenően - a tájékoztatás különböző ágazati és helyi szer-veivel. E kapcsolat és az ehhez kapcsolódó szóbeli módszertani ta-nácsadás formái igen sokrétűek.

Az OMKDK természetszerűen nem vállalhatja magára azt a kötele-zettséget, hogy közvetlenül gondoskodik minden tájékoztatási egység módszertani ellátásáról. A közelmúlt években különösen nehéz volt a

A módszertani munka természetesen nem merül ki írásbeli tevékenységben. Nem végezhetnénk megfelelően e munkánkat, ha nem lenne személyes és élő kapcsola-tunk is - az említett koordinációs kapcs-o-

közvetlen módszertani funkciót gyakorolni, mivel a koordináció sokrétű feladatai igénybe vették e célra rendelkezésre álló erőnket. Ennek ellenére - fokozódó mértékben - gondoskodunk az említett személyes kapcsolatokról.

Előre kidolgozott terv alapján látogatásokat teszünk különböző tájékoztatási és műszaki könyvtári egységeknél. E látogatások alkalmával tanulmányozzuk a meglátogatott egységnél folyó munkát; meghallgatjuk az országos és ágazati szinten folyó tájékoztatási munkával kapcsolatos észrevételeket; megismerkedünk a gazdálkodó egységek információs rendszerével és részben a helyszínen, részben utólagosan készített jelentések formájában igyekszünk felhívni a figyelmet a munka meglévő hiányosságaira, tökéletesítésének lehetőségeire; információkat közlünk arról, hogy milyen módon javíthatnák tájékozottságukat. A jövőben a látogatások módját egyszerűbbé, lebonyolításukat tervszerűbbé kívánjuk tenni, egy-egy ágazat információs rendszerének vizsgálata keretében.

Hasonló célokat szolgálnak az OMKDK által tájékoztatási szakemberek részére szervezett tapasztalatcserék, ankétok is. Ezek egy része meghatározott témakörök, tájékoztatási módszerek megtárgyalására irányul, más hasonló rendezvényeken pedig bizonyos ágazatok vagy régiók tájékoztatási problémáival foglalkozunk; ágazati vagy regionális tájékoztatási intézményekkel közösen. Így például a közeljövőben országos ankétot szervezünk a tájékoztatás új, elsősorban gépi módszereinek ismertetésére, az ország különböző területeinek tájékoztatási módszertani ellátása jegyében pedig már ez évben is több vidéki városban rendeztünk ankétot, értekezletet.

A módszertani tevékenység keretében kapcsolódik be az OMKDK számos rendezvénybe is. Talán elegendő, ha ezzel kapcsolatban két eltérő jellegű rendezvényt, a Műszaki Könyvnapokat és a Budapesti Nemzetközi Vásárt említjük meg. A Műszaki Könyvnapok egyik szervezője az OMKDK, amelynek e tekintetben feladata a műszaki-termelési könyvtári hálózat aktív bekapcsolása a Könyvnapok munkájába, a Budapesti Nemzetközi Vásáron pedig minden évben törekszünk a vásár alatt is a személyes kapcsolatok felhasználására, az általunk alkalmazott tájékoztatási módszerek ismertetésére, propagálására.

A felsoroltak mellett nem elhanyagolható ága a módszertani munkának az a tanácsadás sem, amelyet a hozzánk forduló kéréseire, kéréseire végzünk. Telefonon és személyesen egyaránt igen sokan keresik fel Fejlesztési és Hálózatszervezési Igazgatóságunkat különböző szakmai kérdések megvitatására, ismeretek szerzésére.

Utoljára, de nem utolsó sorban, említjük a módszertani munkának azt az - egyik leglényegesebb - területét, amikor különböző tájékoztatási egységek együttműködésének szervezőjeként tevékenykedünk. Ezzel kapcsolatban említjük meg többek között a szakkönyvtári gyűjtő-köri kooperáció szervezését, a műszaki ismeretek területén. A vonatkozó művelődési miniszteri utasítás /16/ értelmében megindult e kooperációs körök megszervezése. Ez a feladat tulmely a műszaki-termelési könyvtári hálózat keretein, mivel azonban ebben a tekintetben kétségtelenül a legnagyobb súlyt e hálózat könyvtárai képviselik, a

szervezési feladatokban az OMKDK-nak jelentős részt kell vállalnia. Szerepünk e tekintetben - az ipari tárcák tájékoztatási szakintézményeivel és egyes hálózaton kívüli könyvtárakkal közösen - a gyűjtőköri kooperációs körök megszervezésének ösztönzése, a gyűjtőköri kooperáció tartalmára vonatkozó módszertani ismeretek közlése, majd a megalakult kooperációs körök munkájának szakmai támogatása.

Az együttműködés lényeges formáját jelentik még a két és többoldalu megállapodások, amelyek megkötésében mind tájékoztatási, mind szakkönyvtári vonatkozásban az OMKDK érdekelt, függetlenül attól, hogy ő maga is a megállapodás résztvevői közé tartozik-e. Maga az OMKDK már számos ilyen együttműködési megállapodást kötött, például tájékoztatási szakintézményekkel, könyvtárakkal /Építészeti Tájékoztatási Központ; Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára; a közeljövőben: Nehézipari Minisztérium Műszaki Dokumentációs és Fordító Irodája/, ipargazdasági és üzemszervezési intézetekkel /pl. Építésgazdasági és Szervezési Intézet/, valamint egyéb intézményekkel /pl. Anyagmozgatási és Csomagolási Intézet stb./. Az általunk kötött együttműködési megállapodásokon túlmenően igyekszünk azonban együttműködés létrehozására a műszaki-gazdasági tájékoztatás különböző szervei között.

Az együttműködési megállapodások megkötése és az együttműködés szervezése már tulajdonképpen átvezet tevékenységünk egy további, módszertani jellegű ágához, amely azonban sok tekintetben különbözik általános módszertani munkánktól.

Szervezési tevékenység

Már említést tettünk róla, hogy a helyi információs rendszerek kialakítása kapcsán igen sok problémát okoz az, hogy a gazdálkodó egységek és egyéb intézmények vezetői, munkatársai gyakran nem rendelkeznek kellő tapasztalattal a szakmai információ megszervezésének módszereiről, eljárásairól, a felhasználható eszközökről stb. Ezen a nehézségen a módszertani munka önmagában nem segíthet tökéletesen. A gyakorlatban a szakmai információs rendszereknél sokkal egyszerűbb szervezetek, rendszerek megszervezésével kapcsolatban is általánossá vált megfelelő szervező intézmények, üzemszervezési és ügyvitelszervezési szakemberek igénybevétele. Az információs munka területén e lehetőséggel ma még kevesen élnek, számuk azonban egyre nagyobb mértékben növekszik. Ez volt az oka annak az elhatározásunknak, hogy tevékenységünket kiterjesztettük szervezési feladatok megrendelések alapján történő ellátására.

Már említést tettünk róla, hogy az OMKDK 1968-ban megkezdte saját tervezésű fénylyukkártyák hazai előállítását. E fénylyukkártyák előállítását és értékesítését is Fejlesztési és Hálózatszervezési Igazgatóságunk végzi. A fénylyukkártyák használata viszonylag rövid idő alatt széles körben elterjedt. 1968 tavasza óta, vagyis másfél év alatt több mint 100 helyen tértek rá az információs munkát számottevően segítő szervezéstechnikai eszközünk használatára! Szükség-

szerűen adódott, hogy első szervezési megbízásainkat is a fénylyukkártyás rendszerek létrehozása, megszervezése kapcsán kaptuk. Jelenleg is számos vállalatnál és intézménynél végezzük fénylyukkártyás információs részrendszerek megszervezését, különböző mélységben; a fénylyukkártyák használatára vonatkozó oktatástól és szakmai tanácsadástól kezdve, egészen a működőképes, kész rendszerek létrehozásáig.

Szervezési tevékenységünk azonban nem korlátozódik kizárólag a fénylyukkártyás információs részrendszerekre. Hasonlóképpen vállalkozunk tájékoztatói irodák vagy egyes egységeik /műszaki könyvtár stb./ megszervezésére, egyes tájékoztatói részfeladatok ellátásának megszervezésére; ügyrendek, működési szabályzatok, használati szabályzatok kidolgozására stb. Ilyen jellegű szolgáltatásainkat egyre nagyobb mértékben veszik igénybe és ennek megfelelően igyekszünk e célra rendelkezésre álló kapacitásunkat is bővíteni. E szervezési feladatok sajátossága, hogy a vállalati információs rendszerek komplex volta következtében gyakran tulmennek a szoros értelemben vett műszaki-gazdasági, sőt általában szakmai tájékoztatáson és ezzel fokozódó követelményeket támasztanak egyéb irányú felkészültségünkkel szemben is.

**Oktatás,
továbbképzés**

Koordinációs, módszertani és szervezési munkánk jelentős területe a tájékoztatói szakemberek oktatása és továbbképzése. E tekintetben az OMKDK régi hagyományokkal rendelkezik, elsősorban a műszaki könyvtárosok oktatása te-

kintetében. Jelenlegi oktatási szerepünk azonban ennél lényegesen szélesebb körű.

Oktatási feladatainkat mindenekelőtt az a körülmény szabja meg, hogy hazánkban a tájékoztatói szakemberek oktatása és továbbképzése jelenleg sulyosan elmarad a követelményektől. Ez világszerte nem könnyen megoldható kérdés, elsősorban azért, mert a tájékoztatás ismeretanyaga rendkívül szerteágazó. Szakembereinek egyaránt képzeteknek kell lenniük az általuk kiszolgált műszaki-gazdasági szakterület szakfeladataiban, a tájékoztatás módszerei, tehát az informatika elmélete és gyakorlata tekintetében, továbbá - általában - széles körű nyelvismerettel is rendelkezniük kell. Ilyen felkészültséget biztosító képzési forma hazánkban ma nincs. Ugyanakkor a tájékoztatói szakkaderek mennyisége és minősége iránti igények egyre növekszenek. Ezért igen lényeges feladatunk azoknak az oktatási formáknak, képzési rendszereknek kidolgozása, melyek lehetővé teszik a tájékoztatói szakemberek megfelelő képzését, mind a főiskolai oktatás keretében, mind pedig közép- vagy főiskolai végzettség után, tanfolyami, továbbképzési formákban. E munkánk során szoros kapcsolatban állunk a tájékoztatói oktatásban érdekelt más szervekkel, így egyetemekkel, főiskolákkal, tájékoztatói intézményekkel stb.

Addig is azonban, amíg az előbb említett tervek és javaslatok valósággá válhatnak, gondoskodni kell a szakemberképzésről. A műsza-

ki könyvtárosok képzése tekintetében az OMKDK hagyományos tevékenységét folytatja, jóllehet tartalmi változásokkal. Szervezi és lebonyolítja, levelező és esti tagozatokon, az 5 féléves szakkönyvtáros-képző tanfolyamokat. E tanfolyamok tematikája és módszere egyre fejlődik és gazdagodik, tantervükben fokozott teret kaptak: a tájékoztató munka, a tájékoztatási és könyvtári munkafolyamatok gépesítése, az osztályozás és indexelés, az idegen nyelvek és más, a könyvtárosok és tájékoztatók részére nélkülözhetetlen ismeretek. Tanfolyamainkon változó számú, de általában legalább évenként 50-60 könyvtáros szerez képesítést. Az alapfokú könyvtárosi tanfolyamokat az ipari tárcák könyvtári hálózati alközpontjai rendezik, azok lebonyolításában azonban az OMKDK rendszeresen közreműködik. Az OMKDK ezenkívül kapcsolatot tart fenn az Eötvös Loránd Tudományegyetem /ELTE/ Könyvtártudományi Tanszékével, hogy ezáltal is - bár nem nehézségektől mentesen és nem teljes eredménnyel - hozzájárulhasson a műszaki szak-könyvtárosok felsőfokú képzésével kapcsolatos igények teljesítéséhez.

A tájékoztatási szakemberek képzésének rendszeres formája az ELTE szervezeti keretei között rendezett felsőfokú dokumentációs szaktanfolyam. Ennek szervezésében az OMKDK részt vesz és előadói is jelentős részben az OMKDK vezető munkatársai közül kerülnek ki.

A fentiekből is érezhető hiányt legalább részben igyekszünk tanfolyami oktatással, illetve más tájékoztatási szervek által rendezett tanfolyamok lebonyolításában való részvétellel pótolni. Az elmúlt években két ízben rendeztünk a legjobb külföldi tapasztalatokat ismertető idegen nyelvű tájékoztatási céltanfolyamokat. Az egyik - francia nyelvű - tanfolyamot az UFOD /Union Française des Organismes de Documentation = Francia Dokumentációs Szervezetek Szövetsége/, a másik - orosz nyelvű - tanfolyamot pedig a VINITI /Vseszozjuznij insztitut naucsnoj i tehnicseeszkaj informacii = Össz-szövetségi Tudományos és Műszaki Tájékoztatási Intézet/ munkatársainak közreműködésével rendeztük meg.

A közeljövőben céltanfolyamot szervezünk a lyukszalagtechnika tájékoztatási és könyvtári alkalmazásának kérdéseiről, ezt pedig a kézikönyvkártyák, majd a permutált indexek gyakorlati alkalmazásának kérdéseiről szóló tanfolyam követi. Közreműködtünk számos más szerv /pl. Építésügyi Tájékoztatási Központ, Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, Könyvtártudományi és Módszertani Központ stb./ tanfolyamainak munkáiban is.

Az oktatási tevékenység lényeges részét jelenti az oktatási jegyzetek és segédletek kiadása, amelyek sorozati formában jelennek meg és oktatási szerepükön túlmenően módszertani segítséget is biztosítanak.

4. MŰSZAKI FILMTÁJÉKOZTATÁS

Tul a szakirodalmi tájékoztatáson

Az OMKDK rendszeres információs tevékenysége tulnyomó többségében a műszaki-gazdasági szakirodalmi tájékoztatás területén bonyolódik le. Az információk egyre jelentősebb, nem szakirodalmi forrásai és a tájékoztatás nem szakirodalmi formái rendszeres információ-szolgáltató tevékenységünket kevésbé érintik, ugyanakkor azonban a szakmai információs rendszer elválaszthatatlan és egyre jelentősebb részei. Ez volt az oka annak, hogy az OMKDK-ban - régebben a módszertani osztály keretében - már 1963 óta foglalkozunk műszaki filmtájékoztatással, valamint az audio-vizuális technika eszközeivel és módszereivel.

E területek gondozására jött létre az OMKDK kereteiben a Műszaki Film Tájékoztató Központ. Bár a Központ sokrétű tevékenységét részletesen is ismertetjük, szükséges, hogy már itt is felvázoljuk működésének főbb vonásait.

A Műszaki Film Tájékoztató Központ elsődleges feladata az, hogy olyan információkat szerezzen be, dolgozzon fel és adjon közre, amelyek lehetővé teszik a műszaki filmek magyarországi gyártói és felhasználói számára a tájékoztatást a bel- és külföldi filmtermésről. E tevékenységét széles körű nemzetközi együttműködés alapján végzi, és eredményeit egyedi szolgáltatásokban, illetve kiadványokban adja közre.

A Központ másik jelentős feladata módszertani jellegű. Mind folyamatos tanácsadás formájában, mind kiadványaiban terjeszti az audio-vizuális technika és módszerek /ezen belül a tudományos és műszaki film/ legújabb ismereteit. E tevékenysége keretében nem szorítkozik csupán tanácsadásra és publikációk kiadására, hanem különböző rendezvényeket szervez, illetve azokban aktívan részt vesz.

A Központ munkája során igen sok külföldi és belföldi szervvel áll kapcsolatban, sőt számos esetben e szervek megbízásából jár el, mint nemzetközi szervek magyar szekciójának megbízottja, illetve magyar szervek összekötője, operatív szerve. Ilyen nemzetközi szervezetek például: az Association Internationale du Cinéma Scientifique /Nemzetközi Tudományos Filmegyesület/, az International Scientific Film Library /Nemzetközi Tudományos Filmtár/ stb.; belföldiek pedig a Műszaki Film Tárcaközi Bizottság, az Audio-Vizuális Tárcaközi Bizottság, a Magyar Unesco Bizottság /tudományos és műszaki film-vonatkozásokban/, az Optikai, Akusztikai és Filmttechnikai Egyesület és mások. Szorosan együttműködik a Központ a műszaki filmeket gyártó studiokkal, az egyes minisztériumok műszaki film ügyekkel foglalkozó szerveivel, az audio-vizuális technika terjesztésében, illetve felhasználásában érdekelt vállalatokkal, oktatási intézményekkel stb.

Filmtájékoztató kiadványok
és szolgáltatások

filmfesztiválok katalógusait, díjazott filmjeinek listáját és egyéb anyagait, valamint egyéb film-információkat.

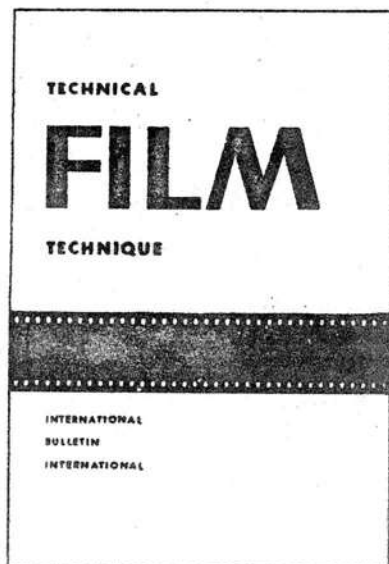
A begyűjtött adatokat kartotékrendszerben és kézilukkártyák alkalmazásával folyamatosan feldolgozza. E feldolgozás lehetővé teszi, hogy kérésre tájékoztatót adjon témakör, gyártó cég, a film jellege stb. szerint a belföldön, vagy az egész világon rendelkezésre álló tudományos és műszaki filmekről. A Központ megrendelésre vállalja megadott témakörben készülő filmek folyamatos figyelését is.

A filmekről begyűjtött adatokat, a műszaki film eseményeit, híreit emellett két kiadványban is közreadja. Ezek közül különösen jelentős az angol, francia és orosz nyelven megjelenő Technical Film - International Bulletin c. negyedévenkénti periodika, amelynek szer-

kesztését és kiadását már említett nemzetközi és magyar szervek megbízásából végzi a Központ. Az elsősorban nemzetközi célú kiadvány - amely azonban magyar felhasználóknak is széles körű áttekintést biztosít - hírek és közlemények mellett a fesztiválokon, filmszemléken díjazott és egyéb válogatott tudományos és műszaki filmek annotált, osztályozott katalóguscéduláit szolgáltatja, kivágható, leválasztható formában és így saját katalógus szerkesztését is lehetővé teszi.

Hasonló jellegű kiadvány - magyar viszonylatban - az évente hat-szor megjelenő Műszaki Film Tájékoztató, amelynek anyagában - a katalóguslapok mellett - nagyobb arányban találhatók bel- és külföldi műszaki filmhírek.

A Központ igen aktív szerepet játszik a hazai műszaki filmszemlék és filmfesztiválok megrendezésében; e rendezvények alkalmával szerkeszti és kiadja a katalógusokat és a rendezvények egyéb dokumentumait.

Audio-vizuális technika
és módszerek

A Központ országosan is kiemelkedő szerepet játszó propagálója az audio-vizuális technikai eszközöknek és alkalmazási módszereiknek. Ezzel kapcsolatos tájékoztató tevékenységünk középpontjában az Audio-Vizuális Technikai és Módszertani Közlemények c. kéthavonkénti folyóiratunk áll, amelyben egyaránt helyet adunk az új technikai eszközökről szóló információknak és - széles körben: az oktatás, a műszaki és gazdasági tájékoztatás, a propaganda, az ismeretterjesztés stb. területein - az audio-vizuális módszerek alkalmazásának.

Arra törekszünk, hogy e folyóirat csomópontja, magva legyen az audio-vizuális technika hazai terjesztésének. Ezt szolgálta a folyóirat cikkpályázata és szolgálják majd újabb pályázatai; a folyóirat témaköréhez, az egyes esetekben anyagához is kapcsolódó, már megjelent /17/, illetve tervezett kiadványaink.

Az audio-vizuális technikáról és módszerekről - de nem kevésbé a tudományos és műszaki filmekről -

általunk nyújtott tájékoztatás elterjesztése terén még igen sok a tennivalónk. A soron lévő időszakban a Központ ezt tekinti legfontosabb feladatának, belföldi és nemzetközi vonatkozásban egyaránt.

5. MEGOLDANDÓ PROBLÉMÁK, KIEMELKEDŐ FELADATOK

Reméljük, hogy fenti ismertetésünkkel képet adtunk olvasóinknak fejlesztési és szervezési tevékenységünkről. E tevékenység sokrétűsége és erőteljes fejlődése szükségszerűen megoldatlan problémákat is felvet. Befejezésül e problémákat foglaljuk össze és - noha terveinkről, elképzeléseinkről már az eddigiekben is említést tettünk - kiemelten is megemlítünk néhány előttünk álló fontosabb feladatot.

**Problémák,
nehézségek**

Amikor a napi munkánk során jelentkező, vagy távlati terveink elé akadályokat gördítő egyes nehézségeinkről szólunk, természetesen nem említjük azokat, amelyek saját munkánk hiányosságaiból adódnak. Inkább egyes olyan problémákra hívjuk fel a figyelmet, amelyek rajtunk kívül álló intézkedéseket is igényelnek.

a/ Az utóbbi években elért legjelentősebb eredményeink kétségtelenül a tájékoztatási munka gépesítéséhez fűződnek. E területen továbbra is legalább az eddigi ütemben igyekszünk haladni, de az is világos, hogy ez az ütem a jelenlegi helyzetben már nem tartható fenn sokáig. Feltétlenül rá kellene térni eddig eredményesen művelt munkaterületeink kiszélesítésére; meg kellene kezdeni a kisérleteket az információkeresés hazai gépesítése, a tájékoztatási és könyvtári ügyvitel gépesítése, a szakirodalmi adatok komplex, több szolgáltatás céljára szolgáló automatikus feldolgozása stb. terén. Ezek a feladatok azonban már nem valósíthatók meg jelenlegi gépparkunkkal és esetenként, bér munkában igénybe vett elektronikus számítógépekre alapozva. Az eredményes további munkához - nem is a távoli jövőben - feltétlenül szükséges egy közepes kapacitású elektronikus adatfeldolgozó berendezés beállítása, vagy a részesedés valamely nagy kapacitású berendezés rendelkezésre álló gépi idejéből, lehetőség szerint távközlési csatornákon át kapcsolódva e berendezéshez. Már ennek előkészületeként is lényeges a nálunk működtetett perifériális berendezések körének bővítése, mégpedig új irányban: mágnesszalagos adat-rögzítő, konvertáló és szövegíró berendezésekkel.

b/ Koordinációs és ehhez kapcsolódó módszertani munkánk keretei nem alakulhatnak ki világosan; az erre szánt erőfeszítések nem lehetnek kellő hatékonyságuk a kérdés-komplexum országos - végső soron jogi - rendezése nélkül. E jogi rendezéshez utóbb a részletkérdések rendezésének kell kapcsolódnia; a fő kérdés azonban az alapelvek, felelősségi körök és funkciók elhatárolása. A gazdaságirányítás új rendszerének bevezetése óta eltelt idő lehetőséggé és aktuálissá teszi e problémák rendezését. E keretben kell megoldani a műszaki-termelési könyvtári hálózattal kapcsolatos ellentmondásokat és problémákat is. Az elvi rendezés után lehet és kell valóban rendszeressé tenni a koordinációs és módszertani funkciók ellátását.

c/ Tisztázni kell a fejlesztési és szervezési munka finanszírozásának vitás kérdéseit. A koordinációs és módszertani feladatokat - nézetünk szerint - állami /kötségvetési/ eszközökből kell finanszírozni, a tényleges feladatoknak megfelelő mértékben. A fejlesztési feladatok fedezetét elsősorban központi megrendelésekkel kellene biztosítani, mégpedig nemcsak ad hoc feladatonként, hanem a mindenkor hosszabb távu programok szerinti minimális állandó színvonalon is. Egyéb tevékenységi ágainknál /szervezés, egyes publikációk stb./ van csupán lehetőségünk az "információs piac" felőli finanszírozásra, bár - pl. az informatikával foglalkozó módszertani és információs kiadványok esetében - itt is indokoltnak látszik a GB által jóváhagyott irányelvek szerinti átmeneti támogatás.

Kiemelkedő feladatok

Amikor - talán önkényesen kiragadva - felsorolunk néhány kiemelkedő feladatot, ezt azzal az igénnyel tesszük, hogy befejezésül munkánk trendjét érzékeltessük. A felsorolás természetesen korántsem teljes, és a feladatok teljesítése is hosszabb időszakra terjed majd ki.

a/ A szakirodalmi tájékoztatás strukturáját országosan is befolyásoló mértékben, széles körű együttműködésre támaszkodva kívánjuk mennyiségileg és minőségileg fejleszteni korszerű, általában gépi módszerekkel előállított információs szolgáltatásainkat /indexek, komplex tájékoztatást nyújtó kiadványok, szolgáltatások/; egyidejűleg újabb területeken is folytatva a kísérleti munkát.

b/ Széles körű együttműködés keretében fejlesztjük az információs rendszerek működésének feltételeit biztosító elméleti munkánkat; elsősorban a tájékoztatási célra szolgáló magyar műszaki-gazdasági tezauruszok összefüggő rendszerének létrehozása terén.

c/ Határozottabb körvonalakat kell adnunk koordinációs munkáknak, elsősorban a fejlesztési tevékenység /gépesítés/, a nemzetközi kapcsolatok, az információs tevékenységről való tájékozódás és tájékoztatás, a koordinációs szakcentrumokkal és a tájékoztatási szakintézményekkel fenntartott folyamatos konzultatív kapcsolatok, a tájékoztatási szakemberek oktatása és továbbképzése, a szabványosítás stb. terén.

d/ Mai nagyságrendjének többszörösére fejlesztjük és - tájékoztatási szakintézményekkel, illetve szervezőintézetekkel együttműködve - szélesebb körre terjesztjük ki szervező tevékenységünket a helyi szakmai információs rendszerek és részrendszerek területén. E keretben folytatjuk a fénylyukkártyák előállítását és értékesítését; törekszünk a fénylyukkártyás rendszerek összekapcsolására a mikrofilmtechnikával, illetve a gépi adatfeldolgozással.

e/ A legfontosabb területekre összpontosítjuk műszaki film és audio-vizuális tájékoztatási tevékenységünket. Megszüntetjük a Műszaki Film Tájékoztatót és egyidejűleg kibővítjük az Audio-Vizuális Technikai és Módszertani Közlemények tartalmát a fontosabb film-információkkal. Terjeszteni és bővíteni törekszünk az egyedi, tematikus filmfigyelési szolgálatot, tematikus filmográfiák összeállítását.

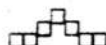
-0-

Bevezetőben is utaltunk rá, hogy fejlesztési és szervezési munkánk tulajdonképpen az OMKDK tevékenységének térben és időben történő kiszélesítését jelenti. Az idővel fejlesztési munkáknak kell megbirkóznia. A "térbeni kiterjesztéshez", munkánk országos hatékonyságához és hasznához ezuttal is kérjük a magyar tájékoztatási szakemberek segítségét.

H I V A T K O Z Á S O K

- /1/ BENEDEK Jenő: Az OMKDK könyvtári tevékenysége és annak távlatai. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 16.évf. 6.sz. 1969. p.403-415.
- /2/ POLZOVICS Ivár: Az OMKDK szakirodalmi információs feladatai és fejlesztésük a gazdaságirányítás új rendszerében. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 16.évf. 9.sz. 1969. p.621-651.
- /3/ ARNZT, Helmut: Az információ válságának okai. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 15.évf. 4-5.sz. 1968. p.295-304.
- /4/ A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1956. évi 5.sz. törvényerejű rendelete "A könyvtárügy szabályozásáról". = Magyar Közlöny, 19.sz. 1956.márc.9. p.101-102.
- /5/ A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának 1018/1956. /III.9./ sz. határozata a könyvtárügyről szóló 1956.évi 5.sz. tvr. végrehajtásáról. = Magyar Közlöny, 19.sz. 1956.márc.9. p.102-106.
- /6/ A művelődésügyi miniszter 103/1958. MM.sz. utasítása a műszaki termelési könyvtári hálózatról. = Művelődésügyi Közlöny, 2.k. 2.sz. 1958.jan.15. p.12-14.
- /7/ A műszaki irodalmi tájékoztatás országos rendszere és szervezete. Az OMFB 1963. október 26-i plenáris ülésén elfogadott koncepció. Készítették: Jánuszky Lajos, Lázár Péter stb. Budapest, 1964. 74 p.
- /8/ Irányelvek az információs rendszer kialakítására, illetve továbbfejlesztésére. Bp. 1967. 9 p.
- /9/ Thesaurus of engineering terms. A list of engineering terms and their relationships for use in vocabulary control in indexing and retrieving engineering information. 2.print. New York, 1965. XII, 302, XIII-XVII p. /Engineers Joint Council./
- /10/ PETŐFI S. János: A tezausz-kérdés jelenlegi helyzete, különös tekintettel a tudományos, műszaki-gazdasági tájékoztatásra. Bp. OMKDK, 1969. 167 p. /A tudományos tájékoztatás elmélete és gyakorlata. 12.sz./
- /11/ VARGA Dénes: Információs tezauszok készítésének módszertana. Bp. OMKDK, 1969. 156 p. /A tudományos tájékoztatás elmélete és gyakorlata. 15.sz./
- /12/ MSZ 4000-66 R /FID Publ. No.389./ Egyetemes Tizedes Osztályozás. Rövidített kiadás. 1.k. Táblázatok. 2.k. Betűrendes mutató. Bp. Közgazdasági és Jogi K. 1966. 2 db./Magyar Szabványügyi Hivatal./

- /13/ Terminologicesen recsnik po naucsna informacija. - A tudományos tájékoztatás értelmező szótára. /Red. Csavdarov, Sz.; Barta G. etc./ Moszkva, VINITI, 1966. 506, /2/ p.
- /14/ GARA Andor: Korszerű mikrofilmtechnika. Bp. OMKDK, 1966. 76 p. /Módszertani kiadványok. 24.sz./
- /15/ BALÁZS Sándor - HORVÁTH Tibor: Kézi lyukkártyák a szakirodalmi tájékoztatásban. Bp. OMKDK, 1968. 175 p. /Módszertani kiadványok. 27.sz./
- /16/ "A tudományos és szakkönyvtárak gyűjtőköréről, valamint a szakirodalom beszerzésében való együttműködésről" szólv 131/1968. MM.sz. utasítás. = Művelődésügyi Közöny, 12.k. 11.sz. 1968. jun.1. p.185-186.
- /17/ DUZS János - FURJES József: Audio-vizuális technika - műszaki információ. 1-2.köt. Bp. OMKDK, 1968. 2 db./Módszertani kiadványok. 28., 29.sz./

VAJDA, E.: The organization of information work and the development of its methods in the Hungarian Central Technical Library and Documentation Centre /OMKDK/

The third part of a series surveying the activities of the Hungarian Central Technical Library and Documentation Centre /OMKDK/ treats the development of the methodology of special library and documentation services, as well as the methodological and organizational tasks assigned to the library within the country's information system. Having outlined the history of these activities, it tends to give an account of the state and achievements of such fields as mechanized information processes, other development works, coordination, methodological activities, training in librarianship and documentation, publications on various problems of information, technical films and other audio-visual media. The study points out the major difficulties and the main trends of further work in this field.

.oo⁰oo.

ВАЙДА, Э.: Организация и развитие методов информационной работы в ВЦТБЦНТИ

Третья статья серии, представляющая деятельность ВЦТБЦНТИ, занимается развитием методов работ в научно-технических библиотеках и документационных учреждениях, а дальше задачами по координации, методике и организации, выполняемыми в рамках государственной информационной системы. Дает обзор об истории этой деятельности, а дальше о положении и результатах механизации информационной деятельности и других работ по развитию, координации, методической деятельности, публикации по информации, информации по техническим фильмам и аудио-визуальной информации. Указывает на главные трудности и намечает направление дальнейшей работы в этой области.

МММ

VAJDA, E.: Die Organisierung der Informationsarbeit und die Entwicklung ihrer Methoden in der Ungarischen Technisch-Wissenschaftlichen Bibliothek und Dokumentationszentrum /OMKDK/

Die dritte Mitteilung der Artikelreihe über die Tätigkeit der Ungarischen Technisch-Wissenschaftlichen Bibliothek und Dokumentationszentrum /OMKDK/ befasst sich mit den Entwicklungsproblemen der fachbibliothekarischen und Dokumentationsmethoden, ferner mit den der Bibliothek zukommenden Koordinierungs- und Organisationsaufgaben innerhalb des Informationssystems des Landes. Der Beitrag gibt einen historischen Überblick dieser Tätigkeit, berichtet ferner über die Lage und Ergebnisse der Informationsmechanisierung, der sonstigen Entwicklungsarbeiten, Koordination, methodischen Tätigkeit, des Unterrichts, über die einschlägigen Veröffentlichungen, Filme und audio-visuellen Kommunikationsmittel. Es wird auf die wichtigsten Schwierigkeiten und auf die Richtung der auf diesem Gebiet geplanten weiteren Arbeit hingewiesen.

888